

Секція 4
ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Головач С. П.,

*здобувачка вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» Полтавського
національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка,*

Науковий керівник: Починок Є. А.,

*кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри початкової освіти,
природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ
ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У СУЧАСНОМУ
ОСВІТНЬОМУ ВИМІРІ

В умовах сучасного освітнього виміру однією із найбільш глобальних проблем залишається проблема формування здоров'язберезувальної компетентності суб'єктів освітнього процесу. Надзвичайно важливим є розвиток індивідуального здоров'язбереження вчителя початкової школи, адже саме він через власний приклад найбільше впливає на становлення ціннісного та свідомого ставлення молодших школярів до свого здоров'я. Відтак завдання сучасного суспільства – створення такого освітнього простору, який би, насамперед, сприяв розвитку індивідуального здоров'язбереження педагога, підготовки його до здоров'язберезувальної діяльності, формування вмінь і навичок здоров'язбереження у молодших школярів.

Невід'ємною складовою загальної культури вчителя початкових класів є культура здоров'я, яка в сучасних освітніх умовах відзначається універсальністю та тісними взаємозв'язками з іншими характеристиками особистості. Наразі існує багато досліджень в галузі формування ключових

компетентностей вчителя початкової школи, значна частина яких присвячена саме здоров'язбережувальній складовій, проте не існує визначеної системи збереження власного здоров'я у професійній діяльності, профілактики професійного вигорання тощо, що посилює **актуальність** обраної теми.

Мета дослідження – визначити сутність, критерії та особливості Формування індивідуального здоров'язбереження вчителя початкової школи у сучасному освітньому вимірі.

У науковій та педагогічній літературі знаходимо підвищений інтерес вчених до проблеми формування індивідуального здоров'язбереження педагога. Вивченням особливостей формування культури здоров'я особистості приділяли увагу такі вчені, як: О. Ахвердова, Ю. Драгнєв, В. Горащук, Г. Кривошеєва, С. Кириленко, С. Лебедченко, Ю. Мельник, В. Скумін. Серед науковців, що займалися вивченням процесу формування компетентності індивідуального здоров'язбереження вчителя варто відзначити В. Борщенка, С. Гаркушу, Б. Долинського, Г. Жару, Н. Кальку, М. Носко, М. Топчій тощо. Проблема формування культури здоров'я педагога стала предметом наукових розвідок низки дослідників, серед яких В. Бароненко, Н. Бірюков, І. Брехман, Е. Вайнер, М. Віленський, І. Глинянова, І. Ільїна, В. Ірхіна, В. Колбанов, С. Лебедченко, В. Магін та ін.

Б. Долинський визначає *культуру здоров'я* як частину загальної культури людини, що характеризується певним рівнем спеціальних валеологічних знань і мотиваційно-ціннісних орієнтацій, набутих внаслідок виховання, освіти, самовиховання і спрямованих на збереження і зміцнення людиною свого здоров'я і здоров'я інших людей. [1, С. 25] Безсумнівно, культура здоров'я молодших школярів залежить від рівня сформованості культури здоров'я вчителя початкової школи, до якої входять усталені навички здоров'язбережувальної поведінки, фізичні, моральні, соціальні та психічні якості, здатність до самостійної здоров'язбережувальної діяльності. Культура

здоров'я є елементом професійної та загальнолюдської культури педагога та виступає рушійною силою професійної самореалізації.

Виділяють такі *компоненти культури здоров'я педагога*:

- фізична культура – забезпечує фізичне здоров'я (рухова активність, раціональне харчування, гігієна тощо);
- психічна культура – формує психічне здоров'я (адаптація, відмова від шкідливих звичок та розвиток позитивних звичок, саморегуляція);
- моральна культура – створює основу морального здоров'я (свідомість, толерантність, ставлення до свого здоров'я як до цінності) [4].

На думку Г. Жари, «тільки вчитель зі сформованою компетентністю індивідуального здоров'язбереження може якісно організувати процес здоров'язбереження учнів, створити і підтримувати здоров'язбережувальне освітнє середовище» [3, С. 140]. Компетентність індивідуального здоров'язбереження вчителя є складником його здоров'язбережувальної і професійної компетентності.

На основі аналізу наукових розробок Г. Жари та М. Носко [2, 3] можемо визначити поняття «*індивідуального здоров'язбереження вчителя початкової школи*» як інтегровану властивість особистості педагога, що є результатом оволодіння вчителем системою валеологічних, здоров'язбережувальних та професійних знань та сформованості високого рівня культури індивідуального здоров'я, самомотивації до ведення здорового способу життя, а також застосування здоров'язбережувальної компетентності у професійній діяльності з метою збереження та зміцнення власного здоров'я.

У структурі компетентності індивідуального здоров'язбереження вчителя науковці виокремлюють три основні компоненти: когнітивний (система знань і пізнавальних вмінь); особистісний (наявність і прояв рис особистості, зумовлених характером діяльності з формування здорового способу життя свого та інших людей); діяльнісний (здатність обґрунтовано виявляти та раціонально

застосовувати шляхи і засоби для найбільш ефективного досягнення мети) [4]. Усі компоненти структури взаємопов'язані та вимагають певного підбору здібностей, якостей особистості, готовності педагога до здоров'язбережувальної діяльності.

Отже, формування індивідуального здоров'язбереження вчителя початкової школи у сучасному освітньому вимірі є актуальною проблемою нової української школи. Тільки вчитель зі сформованою компетентністю індивідуального здоров'язбереження може якісно організувати процес здоров'язбереження учнів, створити і підтримувати здоров'язбережувальне освітнє середовище.

Список використаних джерел

1. Долинський Б. Здоров'язберігаюча діяльність учителя початкової школи: навчальний посібник / Б. Долинський // Одеса: вид-во вид. М. П. Черкасов, 2010. 187 с.
2. Жара Г., Носко М. Компетентність індивідуального здоров'язбереження вчителя як складова освітніх стандартів / Г. Жара, М. Носко // *Тенденції розвитку вищої освіти. Серія: Педагогічні науки*. 2020. № 7 (163). С. 23 – 31.
3. Жара Г. Системні детермінанти процесу формування компетентності індивідуального здоров'язбереження вчителя у неперервній педагогічній освіті / Г. Жара // *Теорія і методика професійної освіти*. 2019. Випуск 11. Т. 1. С. 137 – 141.
4. Калька Н., Макаренко С. Здоров'язберігаючі компетенції педагога в умовах сучасного освітнього простору / Н. Калька, С. Макаренко // Український науковий журнал «Освіта регіону». 2013. № 4. *Social-science*. веб-сайт. URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/1224>